

СТОПАНСКА КОНЮНКТУРА

БИЗНЕС АНКЕТИ НА НСИ^{1,2}, СЕПТЕМВРИ 2009 ГОДИНА

През септември 2009 г. **общият показател на бизнес климата**³ се понижава с 0.4 пункта в сравнение с предходния месец и отбелязва най-ниското си равнище (8.6 процентни пункта) след започналото от октомври 2008 г. негативно развитие на стопанската конюнктура в страната (граф. 1).

Промишленост. В сравнение с август няма съществена промяна в стопанската конюнктура в промишлеността. През септември съставният показател „бизнес климат“ се покачва с 0.3 пункта в сравнение с предходния месец (граф. 2) поради малко по-добрите очаквания за бизнес състоянието на промишлените предприятия през следващите шест месеца (0.6 пункта увеличение на балансовия показател). Прогнозите на мениджърите за производството през следващите три месеца клонят към задържане на настоящото ниво. По тяхно мнение настоящото бизнес състояние на промишлените предприятия остава без промяна в сравнение с август, нивото на поръчките е недостатъчно, а производствената активност продължава да спада (граф. 3). Най-сериозно затруднение за развитието на бизнеса в отрасъла продължава да бъде несигурната икономическа среда, посочена от 56.9% от предприятията, като обичайно (за десетгодишен период) това затруднение се посочва средно от около една трета от тях (граф. 4).

През септември в сравнение с август се увеличава делът на предприятията, които очакват увеличение на цените и намалява делът на тези, които очакват понижение, в резултат на което балансовият показател се покачва с 2.2 пункта (граф. 5).

Строителство. През септември 2009 г. съставният показател “бизнес климат в строителството” се понижава с 2.3 пункта в сравнение с предходния месец (граф. 6). Това понижение се дължи на влошените оценки на строителните предприемачи за настоящата бизнес ситуация в предприятията. Строителната активност се оценява като намалена, а и прогнозите за следващите три месеца са в същата посока (7.1 пункта понижение на балансовия показател) (граф. 7). Последната бизнес анкета регистрира намаляване на осигуреността на производството с поръчки и увеличаване на броя на клиентите със закъснения в плащанията (граф. 8). Очакванията за персонала са в посока на неговото намаление през следващите три месеца (граф. 9).

С най-голяма тежест сред факторите, затрудняващи дейността на строителните предприятия, остават несигурната икономическа среда и недостатъчната финансова обезпеченост, посочени през септември съответно от 61.8 и 53.1% от предприятията.

Относно продажните цени предприятията, които предвиждат намаление, продължават да са повече от тези, които считат, че цените им ще се повишат през следващите месеци, в резултат на което за десети пореден месец балансовият показател е отрицателен (- 4.9%) (граф. 10).

Търговия на дребно. Съставният показател “бизнес климат в търговията на дребно” нараства с 1.0 процентен пункт през септември в сравнение с предходния месец (граф. 11). Септемврийската анкета регистрира известно подобрение на очакванията на предприемачите за бизнес състоянието на предприятията през следващите шест месеца. Подобрят се оценките за настоящите продажби, а също и очакванията за обема им през следващите три месеца (граф.12). Същевременно обаче не се очаква увеличение на поръчките към доставчиците през следващите три месеца.

Несигурната икономическа среда е първостепенен фактор, който затруднява дейността на предприятията и е посочен от 63.9% от предприемачите, но в сравнение с предходния месец неговото негативно влияние слабо намалява (граф. 13). Традиционно

ограничаващи фактори в търговията са недостатъчното търсене и конкуренцията, които в настоящата ситуация са изгласкани на по-заден план от несигурната икономическа среда.

През септември делът на мениджърите, които очакват увеличение на равнището на цените в търговията на дребно, надвишава дела на тези, които очакват намаление (с 8.6%) (граф. 14).

Услуги⁴. През септември за втори пореден месец съставният показател “бизнес климат” се понижава (с 1.5 пункта) след няколкомесечно подобрене (граф. 15). Влошаването се дължи както на по-ниските оценки на мениджърите за настоящото бизнес състояние на предприятията, така и на по-умерените очаквания за следващите шест месеца.

В сравнение с предходния месец балансовата оценка за настоящото търсене на услуги спада с 3.2 пункта поради изместване на мненията от увеличено търсене към непроменен обем на търсенето на услуги. Прогнозите за следващите три месеца са с повишен песимизъм - намаление на балансовия показател с 2.8 пункта (граф. 16).

Анкетата регистрира намаление на заетите в бранша, като се предвижда и по-нататъшно свиване на заетостта през следващите три месеца (граф. 17).

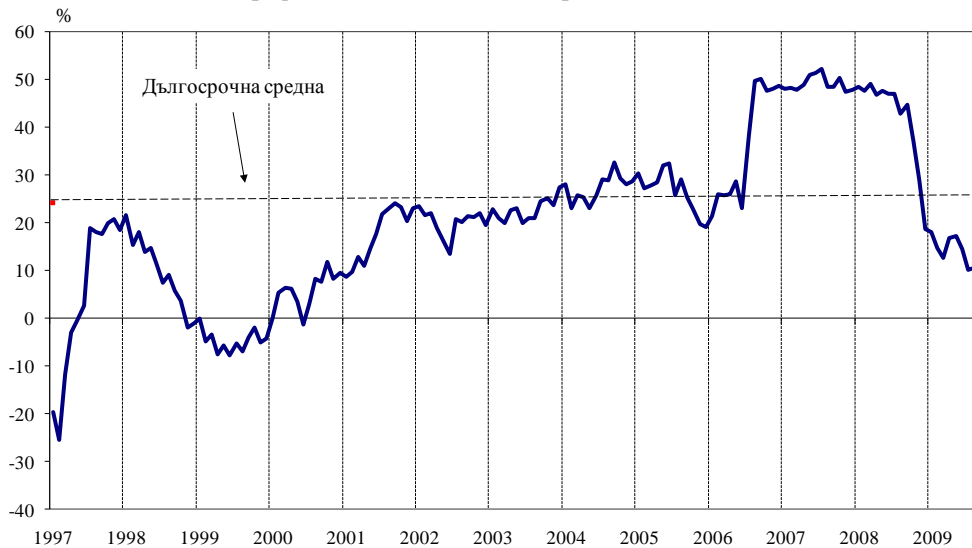
Сериозни фактори, затрудняващи дейността в отрасъла и през септември, са несигурната икономическа среда и конкуренцията в бранша, посочени от 57.2 и 39.2% от предприятията. В дългосрочен план най-силен фактор е конкуренцията в бранша, но в настоящата ситуация тя е изместена от несигурната икономическа среда като основно затруднение (граф. 18).

Относно продажните цени в сектора на услугите предприемачите продължават да очакват намаление на цените през следващите три месеца (граф. 19).

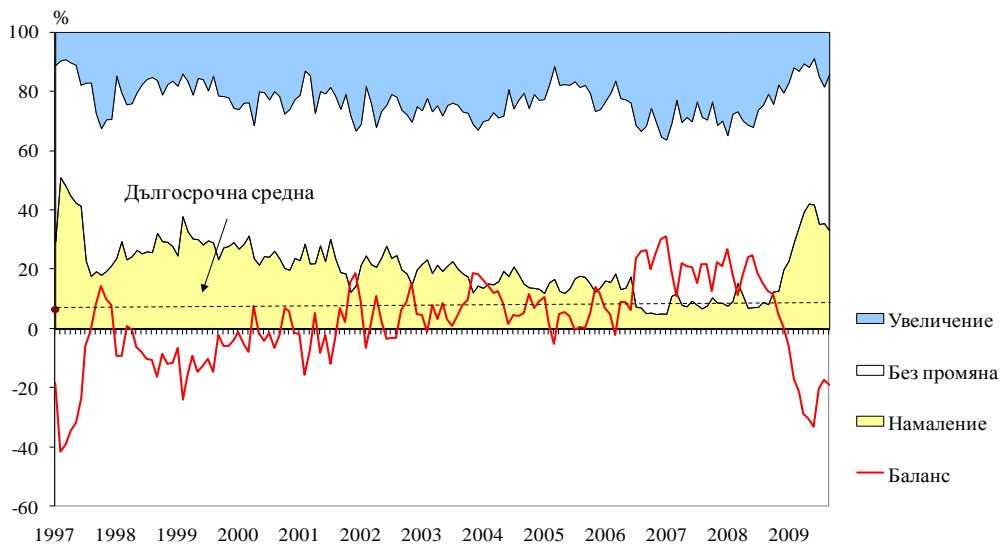
Графика 1. Бизнес климат - общо

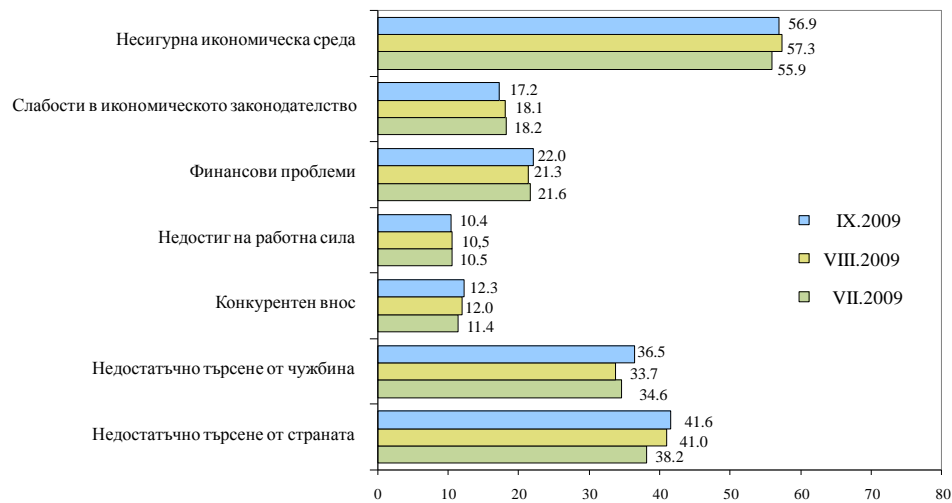
Графика 2. Бизнес климат в промишлеността

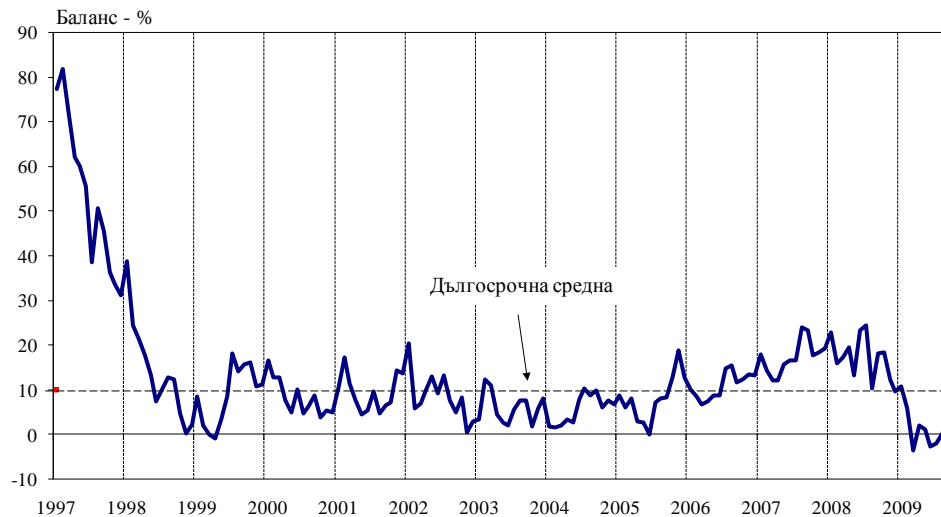
Графика 3. Настояща производствена активност в промишлеността

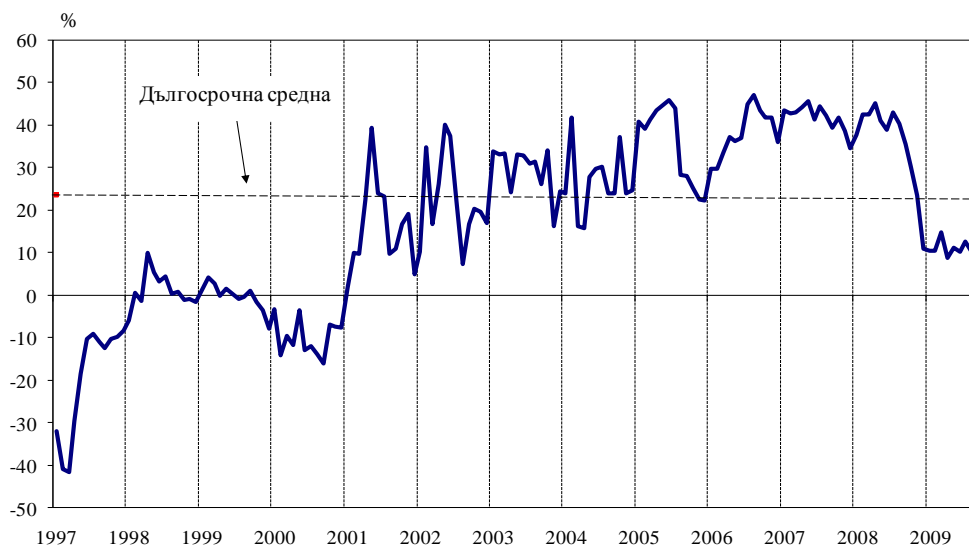
**Графика 4. Затруднения в производствената дейност в промишлеността
(Относителен дял от предприятията - %)**

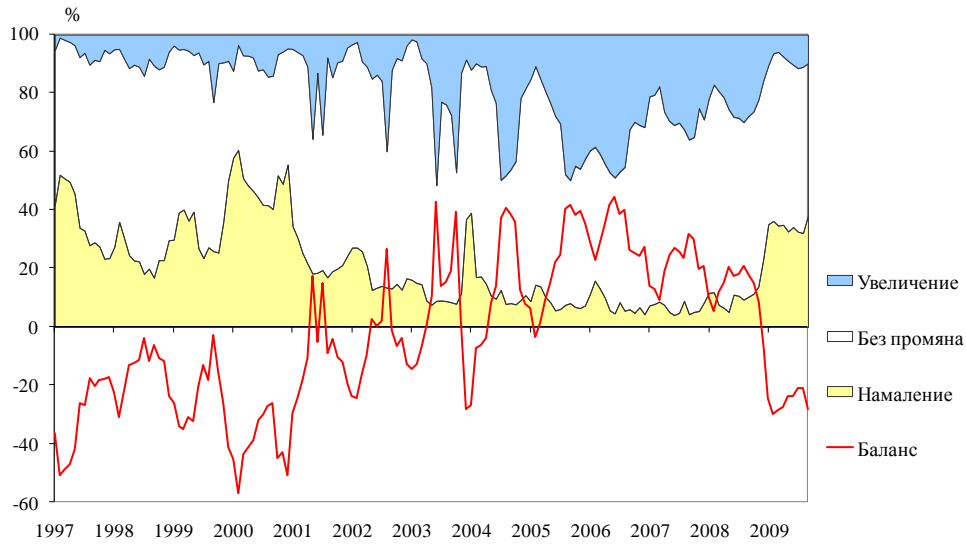
**Графика 5. Очаквания за продажните цени в промишлеността
през следващите три месеца**

Графика 6. Бизнес климат в строителството

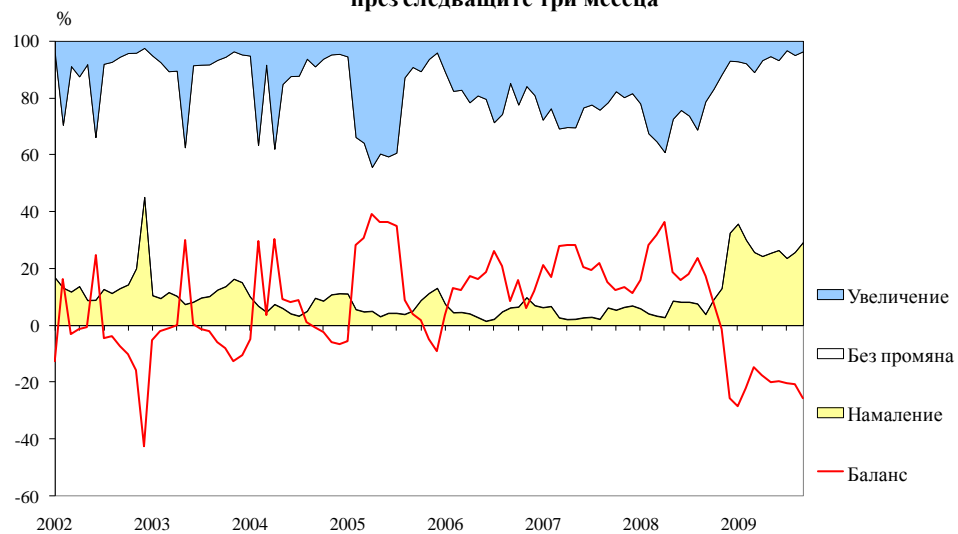
Графика 7. Настояща строителна активност

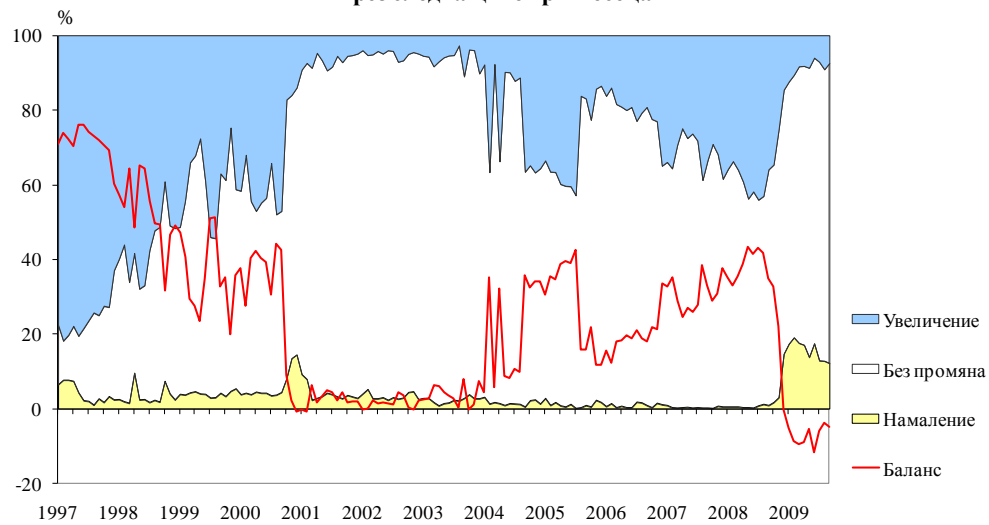
Графика 8. Клиенти със закъснения в плащанията в строителството

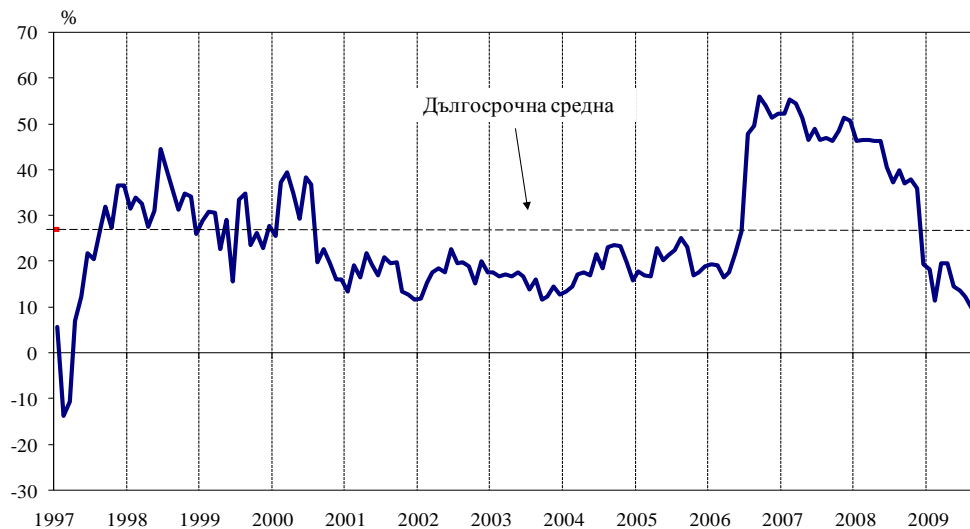
Графика 9. Очаквания за заетите в строителството през следващите три месеца

Графика 10. Очаквания за продажните цени в строителството през следващите три месеца

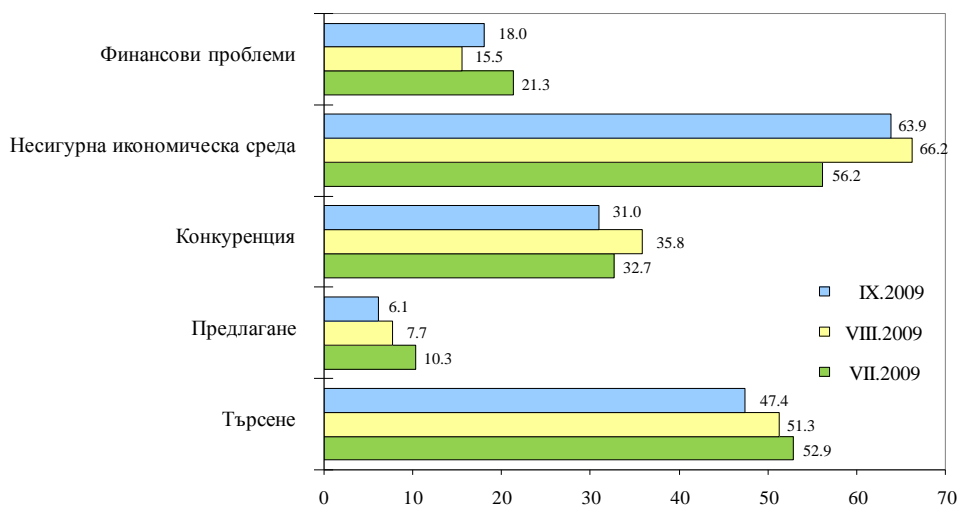
Графика 11. Бизнес климат в търговията на дребно

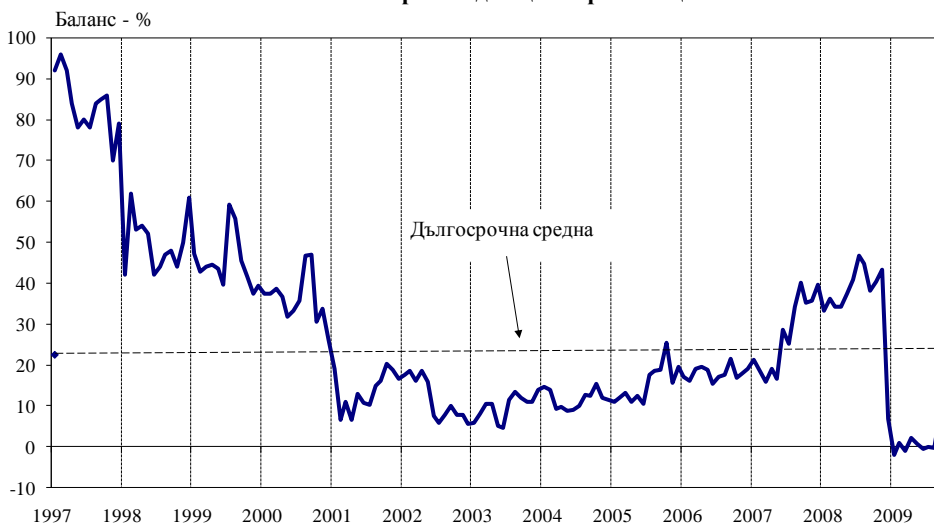
Графика 12. Очаквания за продажбите в търговията на дребно през следващите три месеца

Графика 13. Фактори, ограничаващи подобряването на бизнес ситуацията в търговията на дребно - % от предприятията

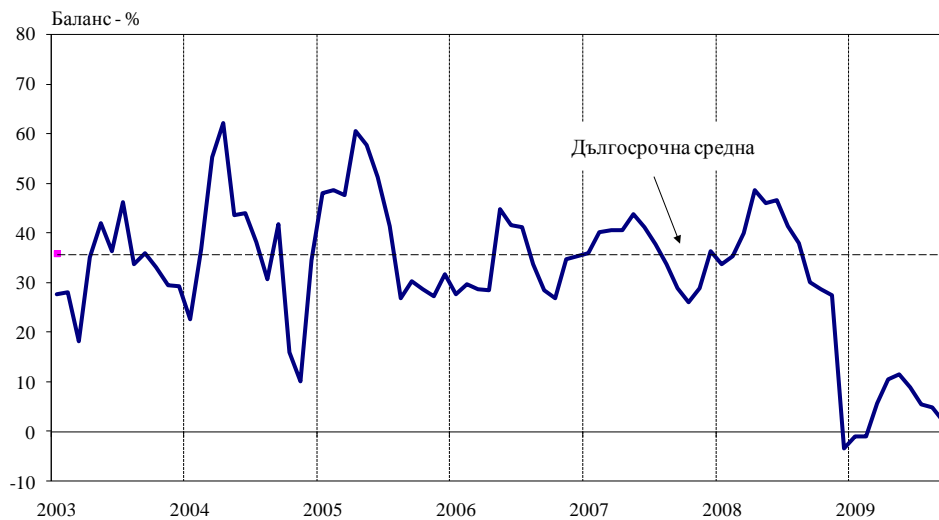
Графика 14. Очаквания за продажните цени в търговията на дребно през следващите три месеца

Графика 15. Бизнес климат в сектора на услугите

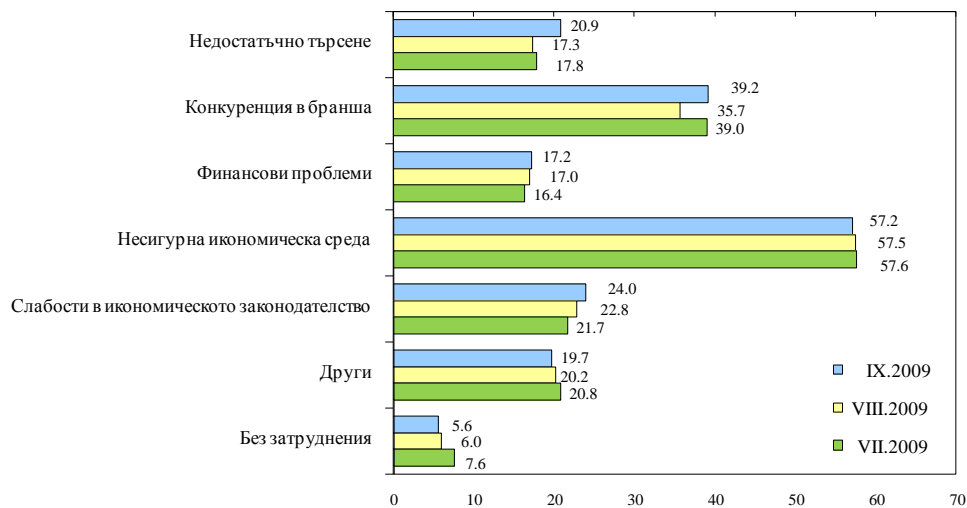
Графика 16. Очаквания за търсенето на услуги през следващите три месеца

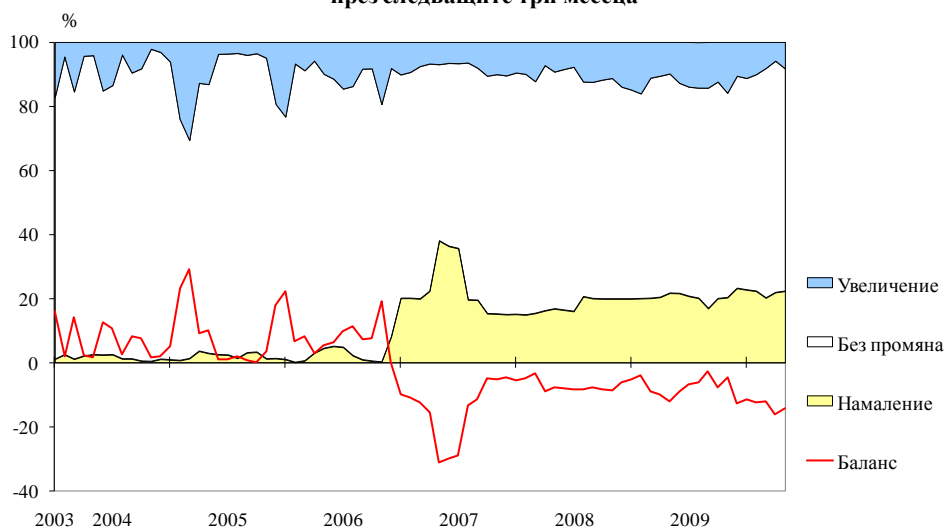
Графика 17. Очаквания за заетите в сектора на услугите през следващите три месеца

Графика 18. Фактори, затрудняващи дейността в сектора на услугите (Относителен дял от предприятията - %)

Графика 19. Очаквания за цените в сектора на услугите през следващите три месеца

¹ От май 2002 г. всички бизнес наблюдения се финансират съвместно от НСИ и Европейската комисия съгласно подписани споразумения между двете институции. НСИ се ангажира да провежда наблюденията съгласно хармонизираната програма на Европейския съюз. Всяко съобщение или публикация на НСИ е с автор НСИ и Комисията не носи отговорност за ползата, която може да бъде извлечена от информацията, съдържаща се в тях.

² Отговорите на въпросите от анкетите са представени в тристепенна категорийна скала от типа: “увеличение”, “без промяна”, “намаление” или “над нормално”, “нормално”, “под нормално”. Балансите на оценките се изчисляват като разлика на относителните дялове по екстремните варианти на отговор. **Показателят “бизнес климат”** е средна геометрична на балансите на оценките за настоящата и за очакваната бизнес ситуация в предприятията през следващите шест месеца.

³ Общият показател на бизнес климата е претеглена средна аритметична на четири отраслови показателя на бизнес климата - в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите, като последният показател е включен в общия динамичен ред от май 2002 година.

⁴ Без търговия.